

דף מא.

או"ח סימן ריא סעיף א

עין משפט א.ב.

א. היו לפניו הרבה מיני פירות אם ברכותיהם שוות ויש בניהם ממין שבעה מקדים מין השבעה ^ב אפי' שאינו חביב עליו כמו המין האחר, ואם אין בניהם מין שבעה מקדים החביב ^ב לו יותר.

ב. אם אין ברכותיהם שוות אפי' יש ביניהם מין שבעה כגון צנון וזית איזה מהם שירצה יקדים ^ב אפי' אינו חביב. וי"א שגם בזה צריך להקדים החביב, ונקרא חביב המין שרגיל להיות חביב עליו אפי' אם כעת חפץ במין השני.

או"ח סימן ריא סעיף ד

עין משפט ג.

ד. ו. כל הקודם בפסוק "ארץ חטה ושעורה" קודם לברכה ^ע, וארץ השני הפסיק הענין וכל הסמוך לו חשוב יותר מן המאוחר ממנו לארץ הראשון, וע"כ תמרים קודמים לענבים שתמרים שני לארץ השני וענבים שלישי לארץ הראשון ^פ.

מ. ^ו ברכות מ"א ע"א. והטעם כיון שנשתבחה בהן א"י ע"כ ראוי להקדימו בברכה, ודוקא אם רצה לאכול משניהם אבל בלי זה מברך על אותו שרוצה הגם שמין שבעה מונח לפניו וכמ"ש הרמ"א בסוף הסימן.

ומה שמקדים מין שבעה ברוצה לאכול משניהם אפי' מין השבעה הוא חצי פרי והשני שלם, ואם שניהם לא ממין שבעה או שניהם ממין שבעה בזה מקדים השלם. ^ז ואם אחד שלם והשני חביב השלם עדיף, מ"א ס"ק א'.

נ. וזהו לכ"ע בין לר"י בין לרבנן, ב"י. ואם ע"פ הרפואה או ממנהג בני אדם להקדים דבר מסויים אין בזה דין קדימה, כה"ח אות ה'.

ס. ^ח והא"ר כתב דגם בזה יקדים מין שבעה, ואם אין ממין שבעה, פרי העץ קודם לאדמה ולא הולכים אחר החביב, וכן נוהגין העולם להקדים פרי העץ לאדמה אפי' האדמה חביב, ועיין בכה"ח אות ו'.

ע. ^ט ואפי' המאוחר בפסוק חביב עליו יותר, אבל להרמב"ם החביב יותר עדיף ורק בשוים, הקודם בפסוק קודם, ב"י.

מה שמוקדם בפסוק עדיף, הוא רק בנגמר הפרי, שם אות ט"ו.

פ. ^י נמצא דסדרן כך הוא חטים, שעורים, זיתים, תמרים, ענבים, תאנים, רמונים. ומה שחטה ושעורה קודמת בעשה מהם פת או תבשיל, וכמ"ש בסעיף ה'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

הגה: ודוקא שאוכל ענבים כמות שהן אבל אם עשה מהם יין שקובע ברכה לעצמו בורא פרי הגפן חשובה והיא קודמת^ז, אבל מעשה קדירה מחמשת המינים של דגן חשובה יותר מברכת היין^ק.

הגה: השווים בסמיכות לארץ, הסמוך לארץ הראשון קודם.

דף מא:

עין משפט א. או"ח סימן תריב סעיף א

א. האוכל ביוה"כ ככותבת הגסה חייב^ר, והיא תמרה גדולה עם הגרעין שלה^ש והוא מעט פחות מכביצה^ת.

ושיעור זה שוה לכל אדם בין לננס בין לעוג מלך הבשן.

עין משפט ב. או"ח סימן ריא סעיף ד
עיין לעיל דף מא. עין משפט ג

עין משפט ג. או"ח סימן קעד סעיף ב

ב. יין פוטר כל מיני משקין^א.

- ז. והיא קודמת אפי' לזית, אפי' שהוא ראשון לארץ השני.
ק. כיון שהברכה ג"כ חשובה ומבוררת, ומזונות קודמת, מכיון שקודמין ליין בפסוק.
ר. משנה יומא דף ע"ג ע"ב. והגם שלענין איסור במשהוא, מ"מ נפ"מ להאכיל חולה שיש לעשות שלא יצטרף לשיעור חיוב. ט"ז ס"ק א'. מהב"י.
ש. כ"כ הרמב"ם בפ"ח על המשנה ביומא. ואם אכל תמרה עם הגרעין שלה אינו חייב כיון שהגרעין אינו אוכל ואינו מצטרף לשיעור. כה"ח אות ג'.
ת. היינו ביצה בלא קליפה, כ"כ בד"מ ובספרו נו"ב ח"א ח"א סי' ל"ח, וי"א עם קליפתה. והיינו מביצה בינונית. מ"ב אות ב'.
ו. והגם שבכל האוכלין משערין בכזית, ביוה"כ דלא כתיב בה אכילה אלא בלשון עינוי, קים להם לחז"ל דבפחות מככותבת לא מתיישבת דעתו כלל והוא רעב ומעונה כבתחלה. מ"ב אות א'. והוא מגמ' יומא דף פ' ע"א.
ולא שנא אכל דברים המותרים או דברים האסורים חייב כגון נבלה וטרפה שע"י כולם מתיישבת דעתו. מ"ב אות י"ב.
א. משום דשאר משקין טפלים לו, וכתב הט"ז בס"ק ב' דוקא אם שאר המשקין היו לפניו בעת הברכה על היין ומשום שאין אנו קובעים בזה"ז על היין, ויש סוברים (וכן דעת השו"ע) דישיבה דידן חשיבה כקבע. וא"כ ל"צ שיהיו לפניו שאר משקין בשעת ברכה על

הגה: ואפי' מברכה ראשונה.

או"ח סימן קעז מעיפום א ב

עין משפט ד.

א. כל הדברים הבאים בתוך הסעודה אם הם דברים הבאים מחמת הסעודה שדרך לקבוע סעודה עליהם ללפת הפת^ב כגון בשר ודגים וביצים וירקות וגבינה ודייסא^ג ומיני מלוחים אפי' אוכלם בלא פת^ד אין טעונים ברכה לא לפנייהם ולא אחריהם.

ואם הם דברים הבאים שלא מחמת הסעודה ואין דרך לקבוע עליהם סעודה וללפת בהם הפת כגון תאנים וענבים^ה וכל מיני פירות אם אוכל אותם בלא פת טעונים ברכה לפנייהם, דברכת הפת אינה פוטרם כיון דלאו מעיקר הסעודה הם אבל אינם טעונים ברכה של אחריהם כיון שבאו בתוך הסעודה^ו ברהמ"ז פוטרם.

היין. וע"כ לכתחלה יש לחוש ולהביא שאר המשקין על השלחן בעת ברכת הגפן, או שיכוון בברכת היין לפוטרם או שיברך על דבר שברכתו שהכל כגון סוכר ולפטור שאר משקין ואם א"א, אפשר לסמוך על פסק השו"ע דשייבה דידן חשובה כקבע ואינו מברך גם באין שאר המשקין לפניו, כה"ח אות ד'.

ו אם הסיח דעתו ממה ששתה יין ואח"כ הביאו לפניו משקין אחרים מברך עליהם ברכה ראשונה, כה"ח אות ה'.

יש אומרים דכשם שיין פוטר שאר משקין כך פוטר גם את הטפל למשקין כגון ששונה קפה בתוך הסעודה ואוכל סוכר כדי למתק הקפה, אבל טוב יותר כשאוכל הסוכר לבד בפיו יכוון לא לשם למתק הקפה אלא לאכול דברי מתקה ויברך עליו שהכל או שישים אותו בתוך הקפה ולא יברך עליו, שם באות ו'.

ב. ברכות מ"א, לפי' התוס' והרא"ש, ונראה דוקא ירקות מבושלים או חיים שעושין לסלט שבאים לגרור תאוות המאכל אבל קישואין חיין או חזרת וכיוצא שאינם באים ללפת הפת ולא לגרור תאוות המאכל דינם כפירות, כה"ח אות א'.

ואם אכל פירות מבושלים בסעודתו ואח"כ הביאו לו מאותם פירות חיים בסוף הסעודה קודם בהמ"ז יברך עליהם אך עדיף שיאכלם אחר בהמ"ז או שיברך על פרי אחר ויכוון לפטור אותם, כה"ח שם.

ג. ואף שהיא נאכלת בפני עצמה ואינה באה ללפת הפת מ"מ כיון שבאה להשביע עיקר סעודה היא וטפלה לפת וע"כ הפת פוטרת אותה, מ"ב אות א'.

ד. שהם טפלים לפת והעיקר פוטר הטפל, כמ"ש בסי' רי"ב.

ואם אינו אוכל אלא מעט פת פחות מכזית צריך לברך עליהם, ועיין בכה"ח אות ד'.

ה. ואפי' היו על השולחן בעת שבירך על הפת אינם נפטרים, מ"א ס"ק ב'.

ו. אבל אם לא באו בתוך הסעודה אלא אכל מהם לפני הסעודה אין ברהמ"ז פוטרתן וצריך לברך עליהם ברכה אחרונה, ואח"כ נוטל ידיו לסעודה, ואף אם שכח ונטל ידיו

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

א. ב. אם בתחילת אכילת הפירות בתוך הסעודה אכל אותם עם פת ובסוף אכלם עם פת^ז, אפי' אם בנתיים אכל מהם בלא פת אינם טעונים ברכה גם לפניהם.

ב. ג. דברים הבאים לאחר הסעודה קודם ברהמ"ז שהיה מנהג בימי חכמי התלמוד שבסוף הסעודה היו מושכים ידיהם מן הפת ומסירים אותו מעל השלחן וקובעים עצמם לאכול פירות ולשתות, כל מה שמביאים אז לפניהם גם מדברים שבאים בתוך הסעודה טעונים ברכה לפניהם ולאחריהם דהמוציא וברהמ"ז אין פוטרין אלא מה שאכל בתוך עיקר הסעודה, ודין זה אינו מצוי היום שאין אנו רגילין למשוך ידינו מן הפת עד ברהמ"ז^ח.

ובירך המוציא צריך לברך עליהם ברכה אחרונה אפי' בתוך הסעודה קודם ברהמ"ז, אך אם כבר בירך ברהמ"ז בדיעבד יצא וא"צ לברך ברכה אחרונה עליהם, כה"ח אות ז'.

ז. וְכַאֲן אֵיירי שאכל בשר ודגים ואח"כ הביאו לו פירות ורוצה לאכול אותם ג"כ עם פת אז צריך גם בסוף לאוכלם עם פת, אבל בסעיף ג' שעיקר הסעודה על הפירות אם אוכלם בתחילה עם פת גם אם בסוף אכלם בלי פת א"צ ברכה, מ"א ס"ק א', וט"ז ס"ק ג'.

ו. אבל אם הפירות לא באים ללפת בהם הפת כלל אלא לקינוח גם אם יאכל מהם בתחלה ובסוף עם הפת מה שאוכל באמצע מהם צריכים ברכה ראשונה וכ"כ הב"י, ויש חולקים בזה וע"כ צריך ליזהר שלא לאכלם עם פת בהתחלה כדי שיוכל לברך עליהם לכ"ע, כה"ח אות ח'.

ו. פירות מבושלים עם בשר בתוך הסעודה אם אין התחלת קביעותו עליהם י"א דאפי' אוכלם עם הפת צריכים ברכה וי"א שאין לברך וע"כ יברך עליהם קודם סעודה. ואם א"א לו לעשות כן יהרהר הברכה בלבו, כה"ח אות ט'.

ו. זיתים מלוחים וכיוצא בזה שאוכלם בתוך הסעודה לפתוח תאוות המאכל י"א שמברך עליהם לפניהם, וה"ה לימונים חמוצים או מלוחים בתוך הסעודה. אולם לדינא כיון שזה בא לעורר תאוות האכילה הפת פוטרתו וכמו צנון, אך יש להחמיר לאכול בתחילה עם פת כדי לצאת דעת החולקים, כה"ח אות י'.

ח. וְע"כ צריכים להזהר שלא לנקות השולחן ולמשוך ידיהם מהפת ולהביא דברים לאכול ולשתות לפני ברהמ"ז דבזה יתחייבו על כל דבר ברכה לפניו ולאחריה. ולא מועיל מה שמניחים קצת פרוסות על השלחן כדי שיהיה נראה שעדיין לא משכו ידיהם מן הפת, וע"כ צריך ליזהר גם היום בסעודות גדולות כ"כ הלבוש, והגם שהב"ח כתב דהיום אין אנו נוהגים למשוך ידינו מן הפת מ"מ צריך ליזהר שלא ימשכו ידיהם מן הפת, ועיין בכה"ח אות י"ד.

עין משפט ה.

או"ח סימן קעד פעיפים א ז

- א. היין שבתוך הסעודה מברך עליו הגפן ואין הפת פוטר^ט.
- ז. אם אין לו יין ושותה מים או שאר משקה אין לברך עליהם שנחשבים כבאים מחמת הסעודה^י כיון שאין דרך לאכול בלא שתייה, ואפי' יין לא היה צריך ברכה לפניו אלא משום חשיבותו קובע ברכה לעצמו.
- ואפי' היה צמא קודם הסעודה כיון שלא רצה לשתות כי המים יזיקו נמצא כי שתיית המים בסעודה בגלל הפת והפת פוטר^ט.
- ח. וי"א לברך על המים^כ שבסעודה, ויש מחמירין עוד לברך עליהם בכל פעם^ל דמסתמא נמלך עליהם, והרוצה להסתלק מן הספק ישב קודם נטילת ידיים במקום סעודתו ויברך על דעת לשתות^מ בתוך סעודתו.
- הגה: והמנהג כסברא ראשונה^נ דאין מברכין.

- ט. ברכות מ"א. והטעם כיון שהוא חשוב שבכמה מקומות מברכין עליו אף שאין צריכים לשתיה כגון בקידוש ובברכת המזון והבדלה.
- וי"א כיון שפוטר שאר משקין ועוד שגורם ברכה לעצמו שעל הענבים מברכים עץ ועליו גפן.
- ואם ידיו מלוכלכות יקנחם ואח"כ יברך שנאמר שאו ידיכם קודש וכו'.
- ואפי' היה היין מונח על השלחן בשעה שבירך על הפת ואפי' כיון בפת לפטור היין אינו נפטר ודלא כיש חולקין אם כיון לפוטרו בפת, כה"ח אות ג'.
- י. ומשקאות חריפים יש אומרים שדינם כמשקה, אבל באינו רגיל ושותה כדי לחמם גופו לעכל המאכל יש מקום לומר שחייב לברך עליו, ולכתחלה עדיף שיברך עליו לפני נטילת ידיים ויכוון לפטור מה שבתוך הסעודה או יאכל קצת סוכר בסעודה ויברך עליו ויכוון לפטור המשקה החריף, כה"ח אות ל"ט.
- יא. מה שמביאים קפה או תה אחר הסעודה אם בירך הגפן בתוך הסעודה א"צ לברך על הקפה, אבל אם לא היה לו יין בתוך הסעודה יברך על קצת סוכר ויכוון לפטור הקפה או התה כדי לצאת ממחלוקת אבל עיקר לדינא גם קפה ותה נפטרו בברכת הפת, והם באים ג"כ להשרות האוכל. כה"ח אות מ'.
- כ. וה"ה שאר משקין, והיינו ברכה ראשונה אבל בורא נפשות א"צ דברהמ"ז פוטר^ט, ודלא כהפמ"ג, כה"ח אות מ"ב.
- ל. דוקא במים ששותה לצמאו לא כן בשאר משקין לא הוי נמלך, מ"א ס"ק י"ג.
- מ. וישתה פחות מרביעית שלא יתחייב ברכה אחרונה לפני הנטילה, ועיין בכה"ח אות מ"ז.
- נ. ודעת האר"י ז"ל כדברי מר"ן השו"ע דיש להחמיר ויזהר ויעשה עצת השו"ע. כה"ח אות נ'.